

ZPK CJBB75

čtvrtek **G02 12.30-14.00**

13.10.2011

Jak lze v korpusech hledat doklady pro výzkum hláskových alternací ?

- Jakými pravidly se řídí distribuce alternace *0/e* v genitivu plurálu feminin podle vzoru žena ?
- Najděte podklady v korpusu SYN2010
- Pozorujte je
- Pokuste se formulovat závěry

MSČ (s. 172n)

Cvrček a kol.: *Mluvnice současné češtiny*. Karolinum : Praha, 2010.

- U řady jmen s kmenem zakončeným skupinou dvou nebo více souhlásek, např. *hra, kresba, látka, astra, ondatra*, se v G. pl. do skupiny vkládá *e*: *her, kreseb, ...*
- Tabulka, která následuje a která si „neklade nároky na úplnost“ obsahuje bohužel chyby.
- S ohledem na proklamativně korpusový charakter MSČ se pokusíme o vlastní analýzu korpusových dat.

tabulka MSČ s. 172

vkladné –e- v G. pl. u jmen zakončených na	výjimky
<i>-la, -ma, -ra</i>	
<i>-na</i>	<i>lajn</i>
<i>-ka</i>	<i>bank</i>
<i>-va</i>	<i>konzerv, rezerv, slova na –/va kolísá bulv - bulev</i>

tabulka MSČ s. 173

vložené –e- není u jmen zakončených na	výjimky
<i>-da, -fa, -ga, (-ha), -cha, -ša, -za</i>	
<i>-ba</i>	slova na <i>-mba, -rba</i> ; kolísá <i>roleb – rolb, holeb - holb</i>
<i>-pa</i>	<i>výsep</i>
<i>-sa</i>	<i>kapes</i>
<i>-ta</i>	<i>buchet, plachet, šachet</i> , kolísá u dalších jmen na <i>-chta</i>

Postup

- Hledáme všechna lemmata substantiv skloňovaných podle vzoru *žena* (lemma=„*a“, P-filtr – tag=„NNF.*“)
- P-filtrem vybereme všechny tvary G.pl. (tag=NNFP2.*)
- P-filtrem vybereme všechny doklady takové, že před posledním znakem (souhláska) a) stojí „e“ a b) nestojí „e“.

Pozorujeme seznam statistik frekvenční distribuce

Frekvenční distribuce

Výsledek frekvenční distribuce

Limit: 0 Řádků k zobrazení: 4411

word: 0<KWIC zobrazit součet schovat

word:	##
služeb	9571
žen	9211
firem	7646
podmínek	6551
cen	4841
desítek	4290
voleb	3828
látek	3609
her	3251
otázek	3163
barev	3039
staveb	2890
jednotek	2815
stránek	2376
stovek	2301
potřeb	2231
karet	2218
myšlenek	2047
forem	2013
vrstev	1871
řek	1846
památek	1834
dívek	1730

Zavřít Uložit

Kombinace e+kf (kmenová finála)

- služ-eb služ-ba (volba, stavba)
- her hra (libra)
- firem firma (forma)
- podmín-ek podmín-ka (desítka, jednotka)
- barev barva (vrstva)
- karet karta

A další

- cihel cihla
- knihoven knihovna
- kapes kapsa
- výsep výspa

Je správná úvaha, že alternace předchází vždy pře jedním znakem ?

- *.e..

Frekvenční distribuce

Výsledek frekvenční distribuce

Limit: 0 Řádků k zobrazení: 148

word: 0<KWIC zobrazit součet schovat

word:	##
cest	3382
Tess	1198
mezd	835
střech	547
legend	496
idejí	410
komponent	406
Invest	321
Projekt	222
Dell	216
rezerv	186
sekt	163
želv	161
dividend	151
konzerv	131
agend	99
blech	56
orchidejí	54
Sekt	53
Test	52
vest	50
Hell	46
Vest	46

Zavřít Uložit

Co je z tohoto seznamu patrné ?

- Je možné tvrdit, že distribuce *0/e* je vázána na potřebu usnadnit výslovnost souhláskové skupiny ?
- Pozoruj doklady jako *rezerv, sekt, želv, žvejk*
- Najdi v korpusu doklady takové, že ve stejném řetězci dochází k alternaci *e/0*.

Jak ?

- P-filtr (musíme mít seznam tag=„NNFP2.*“)
- .*rev (barev, larev, ...)
- .*ket (NIC)
- .*lev (NIC)
- .*jek (přípojek, vlajek, spojek, ...)

Kde ?

- *Cb* *eb*
- *Ck* *ek*
- *Cl* *el*
- *Cm* *em*
- *Cn* *en*
- *Cp* *ep*
- *Cr* *er*
- *Cs* *es*
- *Ct* *et*
- *Cv* *ev*
- *Czd* *ezd*
- *Cst* *est*

Pravidla ?

- Sufix (morfonologická alternace)
- Konkrétní lexém
- ?

Úkoly na 20.10.2011

- S podobnými alternacemi se setkáváme také u neuter skloňovaných podle vzoru *město* (*městeček, pater, divadel, ...*). Popište, jak budete postupovat, budete-li chtít z korpusu vybrat data pro další interpretaci alternace *e/0*.
- Tato alternace se vyskytuje též u některých maskulin. Vyhledejte v korpusu příklady.